

[Gade]

lingen, og derfor mener jeg rent faktisk også, det er et moralsk problem, og jeg har forstået, at der er flertal for at anskue det på den måde.

Desværre fik jeg ikke min kommission i dag, men der bliver jo snart valg. Måske bliver det en af de sidste sager på dagsordenen inden folketingsvalget.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Hr. Gade nævnte heroppefra, at Danmark forurener fire gange så meget som mange af de øvrige Østersølande, og det forstår jeg ikke rigtig. Jeg mener, at regeringen har sat penge af til at hjælpe disse lande med at begrænse forureningen. Men hvis det er rigtigt, at Danmark og resten af den rige verden forurener meget mere end de fattige lande, skal vi da have vendt strømmen, for så er det da ikke Danmark, der skal hjælpe de baltiske lande og Polen, hvis vi forurener fire gange så meget som dem; så er det da dem, der skal hjælpe os.

Der er vist noget, vi helt har misforstået. Vi skal da ikke spille bedrevidende og levere penge, hvis det rent faktisk er os, der skal have hjælp fra dem. Det vil jeg godt have en kommentar til, for så skal vi da stoppe den pengehjælp, hvis det er sådan, at de har fire gange så meget forstand på det som vi.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Hr. Gade har vældig lyst til, når der er en debat om disse ting, at komme med et lille spark til landbruget, og det er ham da vel undt.

Så nævnte hr. Gade, at hvis disse Østlande begyndte at bruge kunstgødning, som vi gør i Danmark, ville det blive meget alvorligt. For det første vil jeg sige, at i disse Østlande bor der så mange mennesker, at deres fækalier langt mere end opvejer mængden af den danske husdyrgødning. Men forskellen er, at den danske husdyrgødning kommer ud på markerne, og at vi forsøger at udnytte den bedst muligt, mens gødningen derovre går direkte i floderne uden at blive rensset – og derfra videre ud i Østersøen.

Med hensyn til kunstgødning er forurening med kvælstof en meget lille faktor. Vi har danske statsforsøgsstationer, og vi har engelske forsøgsstationer, der har ledt radioaktivt kvæ-

stuf ud og undersøgt, hvor det bliver af. Man fandt 58 pct. af det i afgrøden og 21 pct. af det i muldstofferne i jorden, men kun 5 pct. af det i afløbsvandet. Kun 5 pct. går altså bort, og de manglende 16 pct. skyldes denitrifikation. Og det er noget, man har fuldstændig styr på, for der er foretaget lysimeterforsøg.

Og derfor er der altså ikke hold i den påstand, man hele tiden fremsætter, at det er kunstgødningskvælstoffet, der er problemet. I Danmark er det husdyrbrugskvælstoffet, der er problemet, og det prøver vi at udnytte bedst muligt. Derovre leder man de menneskelige fækalier direkte ud i havet, og det er et alvorligt problem.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Hvis jeg kom til at sige kunstgødning, er det en fejl, for det er udledningen af kvælstof pr. indbygger, jeg ville tale om.

Danmark udleder det største kvantum kvælstof pr. indbygger af landene rundt om Østersøen, og i den forbindelse sagde jeg, at hvis de øvrige lande fik et lige så »effektivt« landbrug som vores, gik det galt. Jeg kunne også godt have nævnt trafikken, så det ikke skulle være landbruget, der står for skud hver gang.

Men vi har to fundamentale, uløste miljøproblemer i den forstand, at vi ikke har fundet nogen tilfredsstillende løsning endnu: Det ene er landbruget og det andet trafikken. Hvis vi tager trafikken, kan vi bruge den samme synsvinkel. Hvis man fik lige så mange biler i landene rundt om Østersøen, som vi har i Finland, Norge, Sverige, Danmark og Tyskland, ville vi altså få nogle miljøproblemer, som sagde sparto til dem, vi har, og man skal altså bare vide, at vækst giver forurening, fordi vi endnu ikke har fundet en model for vækst, der ikke giver forurening.

Hr. Aage Brusgaard benytter jo enhver lejlighed til at finde ud af, hvordan vi kan holde op med at give nogen som helst hjælp, og hertil vil jeg sige, at det er en tredelt politik, vi skal føre. For det første skal vi give Østeuropa akut hjælp, når der på grund af den måde, de har administreret på, og det system, de har levet i, opstår problemer med industrianlæg, militær-anlæg og a-kraftværker eller problemer i byerne. Som det andet element skal vi omstille vores egen produktion, for vi skal jo nå frem til,